

“Wij willen echt naar een integrale samenwerking toe, een samenwerking tussen welzijn, zorg en cultuur”

Vanuit de BAR-organisatie is Moein Hasanzadeh lid van het werkteam gezond-sociaal. Moein is beleidsadviseur Welzijn bij de BAR-organisatie. Een succesvol en leerrijk project is ‘Cultuur Dichtbij’. Over dit project gaan we in gesprek met Moein, cultuurregisseur Jacky van Dijk van de gemeente Ridderkerk en Jolinda van Dijk, manager van het Servicebureau Onderwijs&Cultuur.

Cultuur Dichtbij: kunst en cultuur als middel

De ouderen van nu worden aanzienlijk (gezonder) ouder dan voorgaande generaties. Dit betekent dat een grotere groep mensen steeds langer zelf regie over het leven voert. Hoe houden we ook deze groep zo gezond mogelijk en verbeteren we hun kwaliteit van leven?

Jacky vertelt dat in de gemeente Ridderkerk vanuit een aanjaagbudget nieuwe initiatieven zijn uitgezet in verzorgingstehuizen, afgestemd op de vraag van de bewoner, maar “het is belangrijk de oudere bewoner thuis hierin meer en meer te betrekken”. Wat hierin opvalt is de wens om iets nieuws te leren of maken. Uit de comfortzone. “En vanuit vertrouwen”, vult Jolinda aan. Als cultuurregisseur, heeft Jacky vervolgens de verbinding gelegd met Servicebureau Onderwijs&Cultuur, waar Jolinda het stokje heeft overgepakt. Dit heeft geresulteerd in het project Cultuur Dichtbij. Met dit project zet de gemeente Ridderkerk sinds 2018 kunst en cultuur in om maatschappelijke doelstellingen te bereiken en een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid in de gemeente. Kunstenaars, cultuur, wereldverhalen, bewegen en fotografie vormen belangrijke middelen om de zelfredzaamheid van de ouder wordende mens te stimuleren en te vergroten.

“Cultuur Dichtbij is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met activiteitencoördinatoren, dagbestedingscoaches en sociaal makelaars van de verzorgingstehuizen”, vertelt Jacky, “zij hebben een goed beeld van behoeftes van bewoners en denken en werken zelf vanuit een positieve visie op

gezondheid.” “En,” gaat Jolinda verder, “zij kennen de doelgroep heel goed, zij voeren de gesprekken met de deelnemers over hun interesses”. Het project draait inmiddels op verschillende plekken in de gemeente Ridderkerk.

Cultuur Dichtbij onderscheidt zich onder andere door geduld, individuele aandacht en sensitiviteit voor de doelgroep, als ook door het didactisch leerelement en het beroep op iemands mogelijkheden, talenten en interesses. “Dit initiatief is uitdagender voor de doelgroep.”, stelt Jolinda. “We gaan uit van wat wél kan”, stelt Jacky. “En wat echt werkt is het samenwerken met lokale kunstprofessionals”, gaat Jolinda verder, “Hun inspirerende en bezielende aanpak nodigt uit tot reactie en gesprek. Deelnemers worden hierdoor veel meer geprikkeld.”

Positieve gezondheid

Op de vraag wat hen zelf helpt of inspireert noemt Jolinda de visie van positieve gezondheid. Cultuur Dichtbij sluit aan bij elk van de pijlers van positieve gezondheid. We moeten naar een nieuwe definitie van gezondheid, wordt geconcludeerd. Niet alleen de ziekte centraal, maar de mogelijkheden, talenten van mensen aanspreken. Wat kan er wél? “Vanuit het beleid kunnen we een gezamenlijke integrale visie ontwikkelen op positieve gezondheid en op deze manier ons beleidssysteem kantelen en vernieuwen en van daaruit professionals en burgers stimuleren”, stelt Jacky. Jolinda knikt instemmend. “We moeten nog meer van elkaar op de hoogte zijn, elkaar informeren. Samen optrekken en mét professionals van buiten beleidsdoelstellingen vertalen naar de praktijk.” Daarbij kan cultuur én educatie de smeerolie zijn voor integraal werken.

“Onze beleidsmatige visie op gezondheid stimuleert mensen onvoldoende in wat ze wel kunnen.”

Naar een integrale samenwerking tussen zorg, welzijn en cultuur

“Wij willen echt naar een integrale samenwerking toe, een samenwerking tussen welzijn, zorg en cultuur”, vertelt Jolinda. Cultuur Dichtbij is hierin een beloftevol project. Jolinda weet dat uit deelnemerservaringen, evaluaties van eerdere activiteiten, praktijkervaring van henzelf en partners en uit onderzoek blijkt dat de doelgroep behoefte heeft aan Cultuur Dichtbij. Deelnemers komen terug, voelen zich op waarde geschat en professionals (h)erkennen de behoefte aan verbinding en de waarde van cultuuractiviteiten.

Voor het project Cultuur dichtbij lijkt het Jacky interessant om huisartsen en zorgverzekeringsmaatschappijen te betrekken. “En de wijkteams, en het welzijn”, voegt Moein toe. “En we zijn ook met beleidsmedewerkers sociaal domein in gesprek”, vertelt Jolinda, “om zo de meerwaarde van kunst en cultuur voor deze doelgroep onder de aandacht te brengen en te houden. Ons jaarlijkse seminar ‘Waardevolle verbindingen voor kwetsbare ouderen’ zet dit extra kracht bij.” Moein ziet vanuit de BAR-organisatie meer mogelijkheden om verbindingen te leggen, bijvoorbeeld met de Werkconferentie aanpak eenzaamheid.

Welzijn op recept, Bewegen op recept én Kunst op recept

Kijkend naar de toekomst ziet Jolinda het realiseren van Kunst op recept als wenkend perspectief. Jacky licht dit initiatief verder toe: “Kunst op recept begon met een pilot in Nieuwegein. In deze gemeente vond een aantal jaren geleden de succesvolle pilot ‘Welzijn op Recept’ plaats en deze is – net als ‘Bewegen op Recept’ – onderdeel van het reguliere aanbod. Er was dus al een bestaande infrastructuur. Tijdens de pilot is onderzocht welke kunstinterventies succesvol zijn.” Voor Cultuur Dichtbij is het een volgende stap om de uitgangspunten uit te werken voor een teamplan binnen de gemeente. Om Cultuur Dichtbij te continueren en te borgen, zodat het niet blijft bij een project, is samenwerking van essentieel belang. Hierbij doen ze ook een oproep aan de Werkplaats om kennis in de regio te delen en van en met elkaar te leren.

Rondom het centrale vraagstuk ‘Wat werkt in de praktijk om preventie in het sociale en gezondheidsdomein te versterken?’ werkt een werkteam de komende jaren aan vernieuwende verbindingen tussen gezondheid en sociaal domein. Dit interview vormt het derde deel in een serie van vijf gesprekken in onze zoektocht naar een nieuwe balans tussen gezond en sociaal in de regio.